

אֵהָלָהָלָל

אחרי מות

r0548474308@gmail.com

לע"נ מרת רחל לוי בת תמרה ז"ל

וגורל אחד לעזאזל (טז ח)

כתב רבינו אברהם אבן עזרא ז"ל: ואם יכולת להבין הסוד שהוא אחר מלת עזאזל, תדע סודו וסוד שמו וכו', ואני אגלה לך קצת הסוד ברמז, בהיותך בן שלושים ושלוש תדענו, עכ"ל. ועי' בדעת זקנים, רמב"ן, רבינו בחיי, אבי עזר.

והוא העלם דבר של רבים וצ"ב.

ביאור א'.

בספר ישא ברכה - טויב ונ"ל ע"פ המדרש (ב"ר פס"ה ט"ו) וז"ל: הן עשו אחי איש שעיר גבר שידין כמד"א ושעירים ירקדו שם, ואנכי איש חלק כמד"א כי חלק ה' עמו, ר' לוי אמר משל לקוויץ (= בעל קווצת שער) וקרח שהיו עומדין על שפת הגורן, ועלה המוץ בקוויץ ונסתבך בשערו עלה המוץ בקרח ונתן ידו על ראשו והעבירו, כך עשו הרשע מתלכלך בעוונות כל ימות השנה ואין לו במה יכפר, אבל יעקב מתלכלך בעוונות כל ימות השנה ובא יום הכפורים ויש לו במה יכפר שנאמר כי ביום הזה יכפר. ר' יצחק אמר וכו' ונשא השעיר עליו זה עשיו, שנאמר הן עשו אחי איש שעיר, את כל עוונותם, עוונות תם, שנאמר ויעקב איש תם עכ"ל. זהו שמרמז האבן עזרא, באומרו, ואם יכולת להבין הסוד שהוא אחר מלת עזאזל תדע סודו וסוד שמו, היינו האותיות שאחר מלת עזאזל כזה: אחר אות ע' הוא פ', ז'-ח', א'-ב', ז'-ח', ל'-מ', גימט' חלק, מרמז על יעקב, שנעשה איש חלק מעוונותיו על ידי עשו איש שעיר, שנשא עליו לעזאזל את עוונות תם כמד"א הנ"ל. אך למה נשלח המדברה, על זה אמר, בהיותך בן שלושים ושלוש תדענו, וי"ל ע"פ דברי דעת זקנים, שפירש דברי האבן עזרא: אומרו בהיותך בן שלושים ושלוש, הכי פירושו, כשתגיע לגל עד שעולה בגימט' ל"ג, תמצא לו דומה, שאותה תיבה מתחלקת לשנים, כלומר גל-עד, והכא נמי תחלק לשנים לעז-אל עי"ש. וע"פ דרכו נ"ל ג"כ לפרש על גל-עד, אבל לענין אחר, והיינו כי בין יעקב ללבן מצינו ההבחן בין הקדושה להפכו, לבן אמר יגר סהדותא, ויעקב אמר גל-עד, מהו הענין בזה. אלא לבן אמר "יגר" גימט' האותיות שאחרי השמות ה' אלוקיני ה' אשר בשמע ישראל כידוע, היינו כי ביקש לשים בסתר פנים לשם ה', אבל יעקב אמר אדרבה "גל-עד", לגלות שמו יתברך ולפרסם אלקותו בעולם.

ולכך בשמע ישראל וגו' אותיות "עד" של התיבות שמע אחד גדולות, ואומרים בקול רם לפרסם אלקותו, וה"פ גל עד, לגלות עדותו בעולם.

והנה זהו הענין, מה שישראל עושים ביום הכפורים לפרסם שמו יתברך בעולם בבחינת יעקב גל עד, וצווקים בקול רם ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד וה' הוא האלוקים.

ובהיפך עשו הרשע איש שעיר מסובך בעוונות, והיה במחשך מעשהו ואומר מי רואנו, מורידין אותו המדברה וכמדרש (רבה פ"א א) הרשעים כתיב בהם והיה במחשך מעשיהם ויאמרו מי רואנו ומי יודענו, ולפי שהן חשוכין בקב"ה מורידן לשאול שהיא חשוכה ומכסה עליהם וכו' עי"ש.

ועשו הנקרא גבר שידין כנ"ל ראוי רק למדבר, וכזה"ק (ח"א קסט:) כל רוחין ושדין ומזיקין וכו' אתמנון במדברין חריבין עי"ש, ועוד שם (קעח:) כל זינין דסטר מסאבא אזלי במדברא אחר חרוב ואיהו בי מותבא דלהון עי"ש. וע"ד שאמר כ"ק א"ז צוק"ל מקאזמיר על הכתוב (בראשית כא) כי שמע אלוקים אל קול הנער באשר הוא שם, באשר הוא שם דווקא, היינו במדבר, שהוא עיקר מקומו, שם בלבד שמע בקולו ולא ביישוב, דביישוב יכול להרע לישראל ולהזיק לבני אדם ודפח"ח.

כן בתקופה זו שאנו חיים בה, חיים של צער יגון ואנחה על בית ישראל ועם ה' כי נפלו בחרב, ע"י הצוררים הרשעים המנאצים את ה', ושמו במחשך מעשיהם ויאמרו מי רואנו ומי יודענו, ולפי שהן חשוכין, הקב"ה מורידן לשאול שהיא חשוכה, ומכסה עליהם את התהום, ודם עבדיו ינקום, וישראל עושה חיל לחזות בנועם ה', ונזכה כולנו לאור חדש על ציון תאיר במהרה בימנו אמן.

ביאור ב'.

עוד מבאר בספר **ישא ברכה** (הנ"ל) ונ"ל ע"פ הפירוש "אבי עזרי" וז"ל המפרשים דברו הרבה בענין הסוד שכתב הרב, בהיותך בן שלושים ושלוש תדענו, ולדעתי נראה הרמז קאי על בלעם שחי ל"ג שנים כמבואר בחלק וכו', וזה שמרמז הסוד בתיבה שאחריה, המדברה, כי גם בלעם שת אל המדבר פניו עי"ש.

אבל כמובן הוא דוחק, כי האבן עזרא היה יכול לומר: ואם יכולת להבין הסוד שבמלת המדברה, למה אמר להבין הסוד שאחר מלת עזאזל, וגם במה שמסיים, תדע סודו וסוד שמו, במה יודע יותר סוד שמו בזה, ממה שנתן הרמז מקודם, בהיותך בן שלושים ושלוש.

ונ"ל לפ' ג"כ לפי דברי האבי עזרי הרמז בן שלושים ושלוש על בלעם וכענין המבואר שם, רק להוסיף ולבאר סיום דברי האבן עזרא על דרך אחרת. והוא דמה שאמר "אחר מלת עזאזל" הכוונה היא על האותיות שאחר מלת עזאזל, בשני האופנים האפשריים גם יחד.

א. ע"פ סדר האותיות של א'-ב' כזה: אחר האות ע' האות פ', ז'-ח', א'-ב', ז'-ח', ל'-מ'.

אופן ב. ע"פ המילוי: אחר האות ע' הוא ין, ז'-ין, א'-לף, ז'-ין, ל'-מד. ואם תחשוב אותיות שאחר מלת עזאזל בצירוף שני אופנים הנ"ל עולה מכוון בגימט' "בלעם בן בעור", זהו שמדייק האבן עזרא, באומר, ואם יכולת להבין הסוד שהוא אחר מלת עזאזל, תדע סודו וסוד שמו, והבן.

ובספר **גבורת שמשון** - פישר הביא ראייה לפי זה של אבי עזר, דאחר מלת עזאזל נאמר בפסוק "יעמד חי" והוא בגימט' בלעם.

ביאור ג'.

בספר **מעט דבש** - נחמני שמעתי המפרשים ז"ל (עי' דעת זקנים מבעלי התוס') דהכי פירושו: כשתגיע ל"גל עד" שעולה בגימאריא ל"ג, תמצא לו דומה וכו'.
דר"ל: כי בספר בראשית (לא מז) כתיב: "ויעקב קרא לו גלעד", "גל עד" נוטריקון עד **ג"ל**, שהוא גי' שלושים ושלוש.
וכן "עזאזל" נוטריקון ע"ז אז"ל, רמז דעז וחזק שבו אזל ליה, בשביל שנותנין לו חלקו, עכת"ד.
ואפשר דכוונתם כמו שאמרו בזוהר (ח"ג סד): דעשו נקרא איש שעיר, ושרו של עשו הוא סמא"ל הרשע (עי' עוד שם ח"א קמד:), והוא עז וחזק ורשע שבקליפות, ע"כ.
ור"ל סמא"ל בחשבון קטן גימטריא אז"ל עם ג' אותיות, רמז דבשביל שנותנין לו השעיר בחלקו, אזל ליה עז שבו, שלא לקטרג עלינו.

ביאור ד'.

בספר ברך ישראל - מאנזון והנה המאמר הזה הוא סתום, והנה ידוע להבאים בסוד ה' כי הוא זה חלק אדם רשע מאל (איוב כ כט), ועי' בזוהר הקדוש (תצוה קפד:) אשר נוטל עליו כל עוונות בני" ומוליכים להמדבר שמם אשר שם הרגיעה לילת ובעלה, ולכן נלע"ד אשר עזאזל הוא ר"ת זה לעומת זה עשה אלוקים (קהלת ז יד) והבן זה.
ולכן נאמר להלן (טז כא) ושלח ביד איש "עתי" המדברה, והמפרשים נלאו למצוא פתשגן תיבת "עתי" עי"ש. ולדעתי הוא גימט' לילית במכוון "עתי" כי זה חלקה.
והנה האותיות אחר עזאזל הוא כזה, פחבח"ם גימט' חלק, והתיבה שאחר עזאזל הוא המדברה, והנה עזאזל גימט' קט"ו, סמא"ל בגימט' קל"א, קט"ו עם קל"א גימט' במכוון "מדבר" כי שם מקומו.
וזוהו מה שאמר הוא ז"ל תדע סודו וסוד "שמו", ואשר אמר בהיותך בן שלושים ושלוש תדענו, כי אחר ל"ג פסוקים נאמר הפסוק להלן (יז ז) ולא יזבחו עוד זבחיהם לשעירים והבן.
ובספר **אור זרוע לצדיק** - סופר אותיות שאחר עזאזל הם פחבח"מ גימט' חמץ, שאור שבעיסה, ואותיות שאחר מדבר הם נהג"ש גימט' נחש.

ועין עוד באריכות בספר אוצר אפרים - שטיין ובספר אבן שתיה - מילשטיין

**לקוראי העלון הנכבדים בימים אלו אנו נערכים להוצאת הספר על התורה
הנצחות ותרומות יתקבלו בברכה כעת**

בטל': 0548474308

או במייל: r0548474308@gmail.com

ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת.